

ÜLEVAADE

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013

Tegevuskava ja kulude kalkulatsioon 2. tegevusaasta II poolaasta perioodiks 01.03.2012 – 31.08.2012

Tegevuskava

1. TEHNILINE ABI.

1.1. Tehniline teostus, projektijuht

Projektijuhi ülesandeid täidab töölepingu alusel projektijuht Aivar Raudmets.

Osa vajalikest dokumendihalduse toimingutest täidab käsunduslepingu alusel Anne Võhandu.

1.2. Koolitajate koolitus

Koolitajate koolituse raames II poolaastal rahastamist ei toimu.

Meetme 1.2 Koolitajate koolitus eesmärgiks on kasutada koolitajaid piirkondlikes ühendustes toimuvate õppepäevade lektoritena. „Mesinike koolitajate koolituse läbimise kriteeriumid“ täiendused on 07.01.-08.01.2012 Olustveres toimunud koolitusel koolitajatele teatavaks tehtud.

1.3. Vabariiklikud seminarid ja teabepäevad

Mesindusprogrammi 2. aasta II poolaastal on plaanis korraldada üks vabariiklik seminar / teabepäev 6 tunni ulatuses, mille eest makstakse lektoritasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) vastavalt programmi 2. aasta eelarvele.

II poolaasta Vabariiklik mesinike teabepäev toimub suvel, 21. juulil 2012.a, algusega kell 10.00.

Vabariiklikul suvisel mesinduspäeval on ühisloenguid 4-5 tundi. Õhtupoole, peale ühisloenguid, toimuvad samaaegselt mitme (ca 2-3) erineva mesila külastused, milles mesinikud viivad läbi praktilised õppused (oma mesinduse tutvustamine), saades selle eest eelmainitud lektoritasu.

Teabepäeva toimumise koht ja päevakava on täpsustamisel. Ühe võimalusena on arutamisel: pidada 2012.a suvine vabariiklik teabepäev Elvas.

1.4. Kohalikes mesinike ühendustes õppepäevad

Mesindusprogrammi 2010–2013 raames 2. aasta II poolaastal on kavandatud mesinike seltsidest laekunud ettepanekute alusel kokku 35 mesinike teabe- ja õppepäeva, teabeõhtut või mesinduskursuse õppust, millest mesindusprogrammi poolt toetatakse 28-t. 2 aasta **I poolaastal**

toimus 65 tundi, seega on planeeritaval **II poolaastal** lektoritele mesindusprogrammist tasustatavaid tunde orienteeruva mahuga kokku **85 tundi**, kus esineb **20** erinevat kogenud koolitajat, mesinikku, spetsialisti ja mesindusõpetajat. Lektorite tunnitaskud (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) makstakse vastavalt programmi 2. aasta eelarvele.

Vastavalt koostatud kavale toimuvad 2. programmiaasta II poolaastal järgmised piirkondlikud ja kohalikud mesindusõppused, -loengud ja teabepäevad:

Mesindusprogrammi koolitajate koolituse meetme 1.2. eesmärgiks on kasutada koolitajaid piirkondlikes ühendustes toimuvate õppepäevade lektoritena. Seetõttu on allpool lisatud ka need mesindusloengud, mis küll programmi poolt otsesest (rahalist) toetust ei saa, kuid programm saab võimaluste piires kohalikke ühendusi aidata lektorite leidmisel.

Harjumaa

1.4.1. Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi korraldusel toimub Hүүrus, Ööbiku 2, Mai Endla mesilas algusega kell 11.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Aivi Jakobson):

10.06.2012 Suvised tööd mesilas. Mesilasemade kasvatus.
Lektor Mai Endla (toetab mesindusprogramm)

1.4.2. Tallinna Mesinike Ühistu korraldusel toimuvad Tallinnas, Ehitajate tee 5 VII-315, algusega kell 17.30 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldaja Uku Pihlak):

13.03.2012 Mesilaste haigused ja nende ravi.
Lektor Aleksander Kilk ja Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

10.04.2012 Kevadtööd mesilas. Perede laiendamine. Sülemlemise vältimine. Emadekasvatus.
Lektor Maire Valtin (toetab mesindusprogramm)

08.05.2012 Erinevad mesindamise meetodid.
Lektor Aleksander Kilk ja Uku Pihlak (*ei finantseerita mesindusprogrammist*)

12.06.2012 Peakorje-eelsed tööd mesilas, uute perede moodustamine, emade vahetamine.
Koht ja lektor täpsustamisel (*ei finantseerita mesindusprogrammist*)

07.08.2012 Meevõtmine, varroatoositõrje võtted, perede koondamine.
Koht ja lektor täpsustamisel (*ei finantseerita mesindusprogrammist*)

Hiumaa

1.4.3. Hiumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Hiumaal, Käina Kultuurikeskuses algusega kell 10.00. järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Uku Pihlak):

31.03.2012 Emadekasvatuse ja emaandmise meetodid. Mesilasperede haigused ja nende ravi.
Lektor Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

28.07.2012 Praktiline õppepäev – *koht täpsustamisel*
Teema: Meevõtmine, varroatoositõrje võtted, perede koondamine. Ema andmine peresse.
Lektor Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

Ida-Virumaa

1.4.4. Ida-Viru Mummu Seltsi korraldusel toimub Ida-Virumaal, Kohtla-Järve, Pärna 36 Kirju-Mirju lasteaed algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Heiki Roots):

14.04.2012 Aastaring mesilas. Mesilasemade kasvatus. Vaha tootmine.
Lektor Jüri Lugus (toetab mesindusprogramm)

Jõgevamaa

1.4.5. Põltsamaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Põltsamaal, J.Kuperjanovi 1, Põltsamaa Kultuurikeskuses algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Ain Seeder):

17.03.2012 Põltsamaa noorte- ja elukestva õppe keskuses, aadress: Veski 4, Põltsamaa.
Mesindamise tehnoloogilised lahendused läbi aasta

- Lektor Maarika Puusepp (toetab mesindusprogramm)
 Ülevaade 42. rahvusvaheliselt mesinduskongressilt Apimondia 2011, mis toimus 21.-25.septembril 2011 Buenos Aireses, Argentiinas.
- 21.04.2012 Lektor Ardi Asten (toetab mesindusprogramm)
 Mesinik ja mesindusaktivist Mart Reinik 150.
 Lektor Rutt Tänav (toetab mesindusprogramm)
 Ülevaade mesindusajaloost. Mesindamine läbi aegade.
 Lektor: Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)
 Mesi, mesilastooted ja nende mõju inimorgaanismile. Näiteid apiteraapiast.
- 02.06.2012 Lektor Astrid Oolberg (toetab mesindusprogramm)
 Põltsamaa Mesinike Seltsi juhatuse korraldusel toimub praktiline õppepäev, kus külastatakse Pärnumaa tunnustatud mesilaid ja tutvutakse tehnoloogiliste lahendustega. Osalejate arv on piiratud, eelistatud on seltsi liikmed, vajalik eelregistreerimine. Korraldaja Ain Seeder.
 Praktiline õppepäev mesilas
 Lektor *Täpsustamisel (ei finantseerita mesindusprogrammist)*

Lääne-Virumaa

- 1.4.6.** Lääne-Virumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Maire Valtin):
- 31.03.2012 Lääne-Virumaal, Rakveres, Narva 24/Niine 4, Nurga külalistemajas algusega kell 10.00.
 Teema: Korpustaru aastaring ja lamavtaru aastaring mesilas.
 Lektor Jüri Lugus (toetab mesindusprogramm)
- 26.05.2012 Lääne-Virumaa, Vinni vald, Inju küla, Maire Valtini mesilas kell 12.00
 Teema: Kevadised tööd mesilas. Ettevalmistused suviseks korjeks.
 Lektor Maire Valtin (toetab mesindusprogramm)

Põlvamaa

- 1.4.7.** Põlvamaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Ulvi Ajalik):
- 14.04.2012 Põlvas, Tuglase 2 Kohvik-klubi Aal ruumides algusega kell 10.00
 Mesilaste haigused ja varroatoositõrje
 Lektor Aado Oherd (toetab mesindusprogramm)
- 15.06.2012 Praktiline õppepäev – Jõgevamaa, Pajusi vald, Pisisaare küla, Kubja talu, algusega kell 12.00 (loeng on tasuta, osalejatel tuleb tasuta transpordi eest kohale- ja tagasisõiduks)
 Suvised tööd mesilas
 Lektor Jüri Lugus (toetab mesindusprogramm)

Saaremaa

- 1.4.8.** Saaremaa Mesinike Ühingu korraldusel toimuvad Tolli tn 9, Kuressaare Päevakeskuse ruumides algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Arnold Lokna):
- 31.03.2012 Mesilashaigused ja varroatoosiravi.
 Lektor Arvi Raie (toetab mesindusprogramm)
 Kaasaegsed materjalid tarude ehitamiseks
 Lektor Peter Pihl (toetab mesindusprogramm)

09.06.2012 Saaremaa, Leisi vald, Jõiste küla, Signe Meisalu mesilas algusega kell 11.00 (info tel 56485085).
Suvised tööd mesilas. Praktiline osa toimub korpustaru näitel.
Lektor Signe Meisalu (toetab mesindusprogramm)

Tartumaa

1.4.9. Elva Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Elvas, Pargi tn.34, algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Tõnu Hiiemäe):

17.03.2012 Varakevadised tööd mesilas. Perede kevadine läbivaatus. Perede laiendamine. Sülemlemise vältimine.

Lektor Tõnu Hiiemäe (toetab mesindusprogramm)

12.05.2012 Uute perede moodustamine. Perede poolitamine. Koondkunstpere. Võrsikpere. Lendpere. Lihtsamad emadekasvatuse võtted.

Lektor Tõnu Hiiemäe (toetab mesindusprogramm)

11.08.2012 Mesilaste haigused ja varroatoositõrje.

Lektor: Aado Oherd (toetab mesindusprogramm)

Hilissuvised tööd mesilas.

Lektor Tõnu Hiiemäe (toetab mesindusprogramm)

1.4.10. Elva Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Tartumaal, Nõo vallas, Uuta külas, Sireli talus, algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Janek Saarepuu – **registreeruda saab ainult telefonil 56228046, alates 01.06.2012 osavõtt on piiratud kuni 15 inimest**):

15.06.2012 Kunstperede moodustamine ja mesilasema andmine. (teooria)

Kunstperede moodustamine. Mesilasema andmine. Mesilasema vastuvõtmise kontroll (praktiline osa)

Lektor Janek Saarepuu (toetab mesindusprogramm)

04.08.2012 Itaalia mesilase peakorje järgne hooldamine ning talveks ettevalmistamine.

Lektor Janek Saarepuu (*ei finantseerita mesindusprogrammist*)

1.4.11. Tartu Aiandus- ja Mesindusseltsi korraldusel toimuvad Tartus, Soola tn. 1 a algusega kell 17.00 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldaja Priit Pihlik):

14.03.2012 Mahemesindus.

Lektorid: Aili ja Tõnis Taal (toetab mesindusprogramm)

13.06.2012 Kunstperede tegemine ja mesilasema andmine.

Lektor: Janek Saarepuu (toetab mesindusprogramm)

Valgamaa

1.4.12. Otepää Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Valgamaa, Otepää vald, Arula küla, Ants Tiirmaa mesindustalus, algusega kell 11.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Aili Konts). *Väljasõit kell 10.00 Otepää Lipuväljak 13A „Merle“ lillekaupluse juurest.*

30.06.2012 Mesilashaigused. Varroatoos ja mesilaste kollaps.

Arvi Raie (toetab mesindusprogramm)

Suvised tööd mesilas.

Lektor Mai Endla (toetab mesindusprogramm)

Viljandimaa

1.4.13. Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi korraldusel toimuvad algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Antu Rohtla):

- 10.03.2012 Karksi-Nuia, Viljandi mnt 2a, kauplus Kadri II korrus
Aktuaalset mesinduses.
Lektor: Aleksander Kilk (toetab mesindusprogramm)
Kevadised tööd mesilas.
Lektor: Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)
- 19.05.2012 Karksi vald, Polli-Järve talu mesilas
Mesilasperede laiendamine. Emade kasvatamine.
Lektor: Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)
- 18.08.2012 Karksi vald, Polli-Järve talu mesilas
Sügisene varroatoositõrje. Kärgede sorteerimine ja ladustamine
Lektor: Antu Rohtla (ei finantseerita mesindusprogrammist)

Võrumaa

1.4.14. Võrumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Mati Urbanik tel 5290388):

- 02.06.2012 Võrumaal, Rõuge vald, Jõeääre talu Mario Kalveti mesilas algusega kell 10.00.
Varroatoosi tõrje ja monitooring. Valmistumine peakorjeks.
Lektor Mario Kalvet (toetab mesindusprogramm)

Mesinduskursused

1.4.15. Mesinduskursuse 2011-2012a Hobimesiniku aastaring 5.õppepäeva raames toimub Põhja-Viljandimaal Suure-Jaani vallas Ülde külas Põllussaare talus algusega kell 10.00 järgmine mesinduse õppepäev (korraldaja Jaak Riis - kursus on komplekteeritud):

- 21.04.2012 Mesilasperede talvitumine, puhastuslend, pearevisjon.
Mesilaspere ümbertõstmine, põhjade puhastamine, inventari desinfitseerimine.
Sülemlemine, emade väljavahetamine.
Lektorid: Jaak Riis ja Marje Riis (toetab mesindusprogramm)

1.4.16. Mesinduskursuse 2012-2013a Hobimesiniku aastaring raames toimuvad Põhja-Viljandimaal Suure-Jaani vallas Ülde külas Põllussaare talus algusega kell 10.00 järgmised mesinduse õppepäevad (korraldaja Jaak Riis – *registreeruda saab ainult telefonil 56983361, alates 02.05.2012*):

- 02.06.2012 Hobimesiniku aastaring 2012-2013 1.õppepäev
Mesilaspere bioloogia, mesilaste pidamiseks vajalik inventar, kärjemajandus, raamide kokkulöömine, traatimine kärjetamine, teadmised mesilaspere ostmiseks ja tarru paigutamiseks. Teoreetiline ja praktiline õpe.
Lektorid: Jaak Riis ja Marje Riis (toetab mesindusprogramm)
- 16.06.2012 Hobimesiniku aastaring 2.õppepäev
Mesilaspere bioloogia, mesilaste korjema, mesilasperede laiendamine, mesilaste haigused ja kahjurid. Teoreetiline ja praktiline õpe.
Lektorid: Jaak Riis ja Marje Riis (toetab mesindusprogramm)
- 11.08.2012 Hobimesiniku aastaring 3.õppepäev
Sügisene mesilasperede koondamine, mee vurritamine, kärgede sorteerimine ja säilitamine, mesilasperede täiendussöötmine. Teoreetiline ja praktiline õpe.
Lektorid: Jaak Riis ja Marje Riis (toetab mesindusprogramm)

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektijuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53414067).

Muudatustest antakse teada enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi veebilehel www.mesindusprogramm.eu.

1.5. Mesinike teavitamine

Mesindusprogrammi II poolaasta teabelevitöö toimetamist ja trükiettevalmistust korraldab Katrin Linask, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel. Teabelevitööd koordineerib mesindusprogrammi projektijuht.

Praktilise teabelevitööga tegeleb käsunduslepingu alusel Ine Leinuste.

Mesindusprogrammi 2. aasta II poolaasta jooksul on kavandatud kolme Mesinik-lehe, koos mesindusprogrammi teavet eraldi käsitleva infolehega, koostamine, trükkimine ja posti teel ning mesindusõppustel levitamine. *Juulis ilmub ka infolehe Mesinik temaatiline erinumber, mida ei toetata Eesti riiklikust mesindusprogrammist.*

Alates august 2011 ilmub infoleht „Mesinik“ värvi trükis, B5 formaadis, 16 leheküljelisena. Kuna eelnevaga seoses on trükkimise kulud kallimad, siis vastavalt võimalustele ja vajadusele jagatakse need Eesti Mesindusprogrammi ja Eesti Mesinike Liidu vahel, mille erinevaid võimalusi kaalutakse.

Jooksva töö käigus koostatakse ja trükitakse või paljundatakse jaotusmaterjalidena mesindusõppustel levitatavaid mesindusalaseid teabematerjale.

II poolaasta kahe trükise sisu on täpsustamisel. Arutamisel on trükised: mesilaste korjebaasist ja tolmeldamisest, mesilasperede bioloogiast, mesilasperede kollaapsist, teabevoldik varroatoosist.

Erialase kirjandusest ja teabematerjalidest koostatakse huvipakkuvamate artiklite kohta lühikesed refereeringud, arvestades seejuures vastavust autoriõigustega. Lühikokkuvõtted avaldatakse nõuetekohaselt mesinik-lehtedes ja programmi veebilehel, kuhu lisatakse vastav märke ilmunud perioodika kohta ning selle kohta, et kõikide ostetud ajakirjadega on võimalik tutvuda EML kontoris kohapeal.

1.6. Teabelevivõrgustiku toimimiskulud

Mesindusprogrammi 2010–2013 2. aasta II poolaastal juhib Mesindusprogrammi tegevuste teabelevi ja internetis kajastamist FIE Urmas Verlin, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel.

Mesindusprogrammi 2010–2013 2. aasta II poolaastal arendatakse edasi veebilehte www.mesindusprogramm.eu, mis on registreeritud Urmas Verlin nimele, kuid lepingu lõppedes läheb domeen koos sellel oleva materjaliga üle mesindusprogrammi vastutava täitja käsutusse.

Veebilehe www.mesindusprogramm.eu eesmärgiks on mesindusprogrammiga seonduva informatsiooni ja teabelevi kajastamine veebis ning kättesaadavus erinevatele mesindusteamalistele veebilehtedele. Mesindusprogrammi veebilehe edasiarendamisel tuleb silmas pidada selle võimalikult lihtsat ülesehitust ja informatsioon kergesti leitavust.

2.aasta II poolaastal on plaanis:

- Arendada edasi veebi lehte. Täpsem kava selgub töö käigus ja lähtub mesindusprogrammi hetke vajadustest, endiselt konsentreerutakse sisu täiendamisele.
- Jätkata 1.aasta II poolaasta lõpus ostetud kahe elektroonilise tarukaalu testimisega (näitude edastamine mesindusprogrammi veebilehele) ja sellest lähtuvalt parendada nende edasise veebis kajastamise lahendust. Hetkel on toimumas tootja firma poolne tarkvara uuendamine.
- Jätkata inglisekeelse alajaotuse tegemist veebilehel www.mesindusprogramm.eu, mille eesmärgiks on mitte-eestikeelsele lugejaskonnale tutvustada Eesti Mesindusprogrammi

olulisemaid eesmärke ja tulemusi. Tööversiooni vaatab üle inglise keele oskaja. Inglisekeelne alajaotus võetakse kasutusele 2.aasta II poolaastal.

- Sisestada ja hallata programmi veebilehel 2.aasta II poolaastal kõiki Mesindusprogrammi projektijuhi poolt maili teel saadetud materjale.
- Koordineerida meede 1.7 vaatlusmesilate tarukaalutabelite operatiivset täitmist ja graafikute uuendamist intranetis.
- Võimalusel leida lahendus 4.meetme hindamismesilate kogutud tarukaardi-andmete sisestamiseks ja edastamiseks mesindusprogrammi veebi keskkonda, mis ei ole avalik.

1.7. Test- ja vaatlusmesilad

Mesindusprogrammi 2010-2013 2. aasta II poolaastal on kavas jätkata kevad-suvisel perioodil tarukaalu näitude ja ilmavaatluste põhinäitajate fikseerimist 4 test- ja vaatlusmesila baasil Eesti erinevates piirkondades.

Vastavalt 2. aasta I poolaastal sõlmitud töövõtulepingutele on sellised läbi-aasta toimivad vaatlusmesilad Viljandimaal (Antu Rohtla), Tartumaa (Janek Saarepuu), Harjumaal (Ülo Lippa), Põlvamaal (Raimo Kiudorf).

Lisaks neljale läbi aasta toimivale vaatlusmesilale on II poolaastal plaanis jätkata tööd veel vähemalt 11 kevad-suvises test- ja vaatlusmesilas Eesti erinevates piirkondades.

Kokku vähemalt 15 vaatlusmesilate võrgustiku toimimise tulemusel paraneb mesinike informeeritus ja teadlikkus mesilaste korjetingimuste muutlikkusest, mis loob võimalused tulemuslikumalt mesindada ja saada suuremaid meesaake.

Vaatlusi viivad läbi kogemustega mesinikud, kes tegid seda tööd juba eelmistel perioodidel. Samas on antud perioodil plaanis kaasata test- ja vaatlusmesilate võrgustikku ka nooremaid mesinikke, et meede 1.7 oleks jätkusuutlik. Vaatluse tulemusi kajastatakse võimaluste piires operatiivselt mesindusprogrammi veebilehel www.mesindusprogramm.eu.

Eelmainitute hulgas on vaatlusesse kaasatud kaks elektroonilist tarukaalu (BeeWatch Hivescale), millest ühe testimine algas 2.aasta I poolaastal Tartumaal. Teise elektroonilise tarukaalu vaatlustulemusi viiakse läbi II poolaasta kevad-suvel Lääne-Virumaal.

1.8. Piirkondlik mesilashaiguste seire

Mesilashaiguste seiretegevust Eesti ulatuses ja mesinike teavitamist ning juhendamist mesilashaiguste vältimiseks või tõrjel juhivad veterinaararst FIE Arvi Raie, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel. Meetme 1.8 juht konsulteerib mesinikke mesilashaiguste küsimuses. Selle kohta on vastav informatsioon programmi veebilehele.

Alameetme 1.8 juhile on arvestatud ka transpordikulu, mille sisse kuuluvad lektorilähetused, proovide võtmised ja laborisse toimetamised, mesilate külastamised haiguste seireks (mesila-labor-mesila) ning kõik sõidud haiguste seire korraldamiseks.

Alameetme 1.8 Piirkondlik mesilashaiguste seire II poolaasta tegevuskava ei kattu mesilasperede kadude hindamisalase seireprogrammiga. Seireprogrammi uuring on kaasrahastatav EL Ühenduse poolt ja hõlmab ajavahemikku 01.01.2012 kuni 30.06.2013. Läbiviidav kaasfinantseeritud seireprogramm ei ole seotud ühegi teise EL kaasfinantseeritud programmidega.

Tegevussuunad:

- Eesti riikliku mesindusprogrammi 2010-2013 raames vastavalt Tehnilise abi meetme Piirkondliku mesilashaiguste seire alameetme eesmärkidele ja projektijuhi ning EML juhatuse konkreetsetele juhistele
- vastavalt alameetme eesmärkidele ja tegevuskavale korraldada ja juhendada programmi mesilashaiguste seire alast tegevust Eestis,
- laboriuuringute andmete alusel analüüsida ja kaardistada mesilashaiguste alast olukorda Eestis ning vastavalt vajadusele koostada tegevuskava mesilashaiguste diagnostika, tõrje ja profülaktika korraldamiseks ohupiirkondades,
- koostada ettepanekud mesilashaiguste tõrje alase seadusandluse algatamiseks ja rakendusliku valmisoleku parendamiseks Eestis, sealhulgas mesila dokumentatsiooni ja mesilate registri rakendamisel soovituslike juhiste osas, kasutades Euroopa Liidu ja teiste kõrgtasemel mesinduskorraldusega maade kogemusi.

Põhieesmärgid mesilaste haiguste seireks.

Eesmärgid ja järelvalve ulatus:

- 1) Suunata järelvalve talvitunud **mesilasperede suremuse ja nõrgenemise** suuruse kindlaksmääramisele mesilates.
- 2) Teatamiskohustuslike mesilaste haiguste seire (**AHM, väike tarumardikas, Lest liigist Tropilaelaps**).
- 3) Registreerimiskohustuslike mesilaste haiguste seire (EHM, varroatoos, akarapidoos, noseematoos).
- 4) Viirushaiguste seire (kotthauae, kroonilise paralüüsi viirus (CPV) ja seenhaigused (lubihauae ja kivihauae).

Planeeritud tegevused eesmärkide täitmiseks programmi II poolaasta osas 01.03. -31.08.2012

1. Kevadise langetisproovide kogumine, kontroll, analüüsimine ja ülevaate tegemine.
Mesinikele saadetakse Mesiniku lehe vahel (lisaks avaldatakse programmi veebilehel) patoloogilise materjali proovivõtu juhised tarulangetise proovide kogumise kohta ning kaaskiri kevadise tarulangetise uurimiseks ja küsimustik talvitunud mesilasperede kohta 01.03 – 15.04.2012, mille kogumine toimub perioodil 01.03.-15.04.2012.
2. Mesilasperede talvitumisest ja suremusest 2011/2012 ülevaate ja analüüsi koostamine, mesinike poolt täidetud küsimustiku alusel 01.03.-30.04.2012.
3. Ameerika haudmemädaniku kollete kaardistamine ja tõrjemeetmete rakendamine.
Analüüsida ja ülevaadete tegemine uuringute kohta meest (ca 30tk), haudmest ja vahast, mille tulemustest koostatakse ja esitatakse ülevaade(ted) mesinike teabepäevadel ja mesindusprogrammi veebilehel.
4. Mesilashaiguste seire ja nõustamine:
  - a) lisaks mesilaste haiguste passiivsele seirele rakendatakse ka aktiivset seiret (küsimustikud, ennetavad plaanilised seireuurimised), mille tulemustest koostatakse ja esitatakse ülevaade mesinike teabe- ja õppepäevadel, info ajakirjas Mesinik ning mesindusprogrammi veebilehel.

- b) rakendatakse aktiivset ja passiivset seiret mesilasperede kollapssündroomi (CCS) osas. Kogutakse infot juhtumite raames ja koostatud valimi küsitluse teel, mille tulemustest koostatakse ja esitatakse ülevaade mesinike teabe- ja õppepäevadel, info ajakirjas Mesinik ning mesindusprogrammi veebilehel.
5. Mesilate registreerimisest ülevaate loomine (PRIA-s), mesilate kaardistamine MAPINFO põhjal, mille tulemustest koostatakse ja antakse ülevaade mesinike teabe- ja õppepäevadel (suvisel vabariiklikul teabepäeval), infolehes Mesinik ning mesindusprogrammi veebilehel.
  6. Mesilasperede suremuse ja hukkamiste kohta info kogumine ja analüüs. Tulemustest koostatakse ülevaade(ted) ning esitatakse mesinike teabepäevadel ja mesindusprogrammi veebilehel.
  7. Mesilaste haiguste diagnoosimiseks ja mesilas arvepidamiseks vajaliku info elektroonilise pidamise tutvustamine, mille tulemustest ülevaadet mesinike teabepäevadel (kevad, suvel), mesiniku ajakirjas ja õppepäevadel.
  8. Koolitused ja teabepäevad mesilashaiguste alal kohalike mesinike ühenduste õppepäevadel. Ettekanded mesilaste haigustest nende ennetamisest ja ravist ning ülevaade mesilashaiguste seirest. Lektoriloengud on 2.aasta II poolaastal kavas vähemalt 3-4 kohalike mesinike ühenduste õppepäeval (Saaremaa, Otepää, Elva) ning lisaks suvisel vabariiklikul mesinike teabepäeval.
  9. Mesilashaiguste seire järelevalve korraldamisele kaasaaitamine kohalikul tasandil kuhu tuleb kaasata väljaõpetatud ja kogemustega mesinikke (vähemalt 20 mesinikku) (kohalike seltside esindajad või piirkonna aktiivsemad ja teadlikumad mesinikud), kelle ülesanded oleks:
    - a) kaasaaitamine seireproovide kogumisel, laboratooriumisse saatmisel (vastavalt meetme 1.8 juhi poolt antud juhiste);
    - b) tõrjemeetmete rakendamisele kaasaaitamine ja veterinaar järelevalve poolt seatud tegevuse juhiste läbiviimise kontroll (nõustamine);
    - c) mesinike nõustamine – andes konsultatsioone (telefonitsi, meilitsi), külastades mesilaid, osaledes õppepäevadel;
    - d) tagasiside tõrjemeetmetest.
  10. Uute mesilaste haiguste diagnoosimise meetodite ja juhendite rakendamised Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis ja koostöö EL referentlaboratooriumiga. Uute meetmete ja raviskeemide tutvustamine ja katsetamine mesilaste haiguste alal, juhised proovide võtmiseks ja uuringuks saatmiseks.
  11. Esineda loengute ja praktiliste õppustega veterinaar töötajatele mesilashaiguste seire ja tõrje teemadel ning aidata kaasa lahendamaks mesinike ja mesilate alase järelevalve käigus tekkinud probleemide ja muude küsimuste lahendamisel.

1.9. Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid

Selle alameetme raames teistes riikides mesinduskongressidel ja konverentsidel osalemiseks ning teadmiste ja kogemuste saamiseks 2.aasta I poolaastal arvestatud summa kasutamine otsustatakse jooksvalt lähtudes selles ajavahemikus mesindusalaste ürituste toimumisest ja sellekohase info laekumisest.

2. VARROATOOSI MONITOORING JA TÕRJEMEETODID

Varroatoosimeetme tööd juhib planeeritaval 2. aasta II poolaasta perioodil töövõtulepingu alusel töötav veterinaararst Aado Oherd. Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid meetme 2.aasta II perioodi kulu moodustavad sisseostetud tööd ja teenused, meetmejuhi palk ning transpordi- ja lähetuskulud.

Eesmärk

Varroatoositõrje meetme eesmärkideks on vähendada varroatoosi tõttu mesilasperede nõrgenemisest ja hukkumisest tekkivaid kahjusid mesinduses, parandada mesinduse ja mee tootmise tasuvust ning suurendada mesilasperede arvukuse teel ka meetoodangut.

Tegevussuunad

- koostada Varroatoosi meetme 2011/2012.a II poolaasta detailne tegevuskava selliselt, et see ei kattuks ühegi teise Euroopa Liidu poolt toetatava projekti mis tahes tegevustes või eesmärkides.
- vastavalt meetme eesmärkidele ja tegevuskavale korraldada ja juhendada programmi Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid alast tegevust Eestis

Planeeritud tegevused programmi II poolaasta osas 01.03.2012-31.08.2012

1. Varroatoosi meetme all jätkatakse varroatoosi diagnostikat võrkpõhjade abil riski analüüsil väljavalitud testmesilates, kelle ülesandeks on testida uusi ravimeetodeid.

Uute varroatoosi tõrje alaste soovitude ja ravimite kaasamine. Testmesilates jätkatakse Austrias toodetava looduslikel komponentidel põhineva preparaadi BeeVital Hive Clean efektiivsuse hindamist mesilasperede lestasuse taseme vähendamisel, katsetades erinevaid mitmekordse järjestikuse tõrje tsüklilisi raviskeeme. Testitakse orgaaniliste hapete baasil ravimeetodite varroatoosi tõrje efektiivsust tootmismesilate tingimustes, kombineerides kolmeetapilise tõrjeskeemi kohaselt (lesehaudme väljalõikamist mais) sipelghapet (augustis peale meevõtmist) ja oblikhapet (oktoobris-novembris haudmevabal perioodil) või BeeVital Hive Clean'i ja oblikhapet.

2.aasta II poolaasta kevad-suvised varroatoosi diagnostika testmesilad asuvad: Pärnumaal (Aare Jõumees), Viljandimaal (Antu Rohtla), Tartumaal (Janek Saarepuu) ja Harjumaal (Arvi Raie).

2. Mesinike nõustamine praktiliste varroatoosi tõrje võtete alal koolituste ja teabepäevade raames.
3. Osavõtt Põhja- ja Baltimaade varroatoosi alase töögrupi (GIZMO) tegevusest ja sellest saadud kogemuste rakendamine varroatoosi meetme töös.
4. Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid meetme tulemusel kogutud informatsiooni edastamine programmi veebilehel ja trükistes kajastamiseks.
5. Jätkata varroatoosi alase väiketrukise jaoks materjali kogumist ja trükiks ettevalmistamist, millega uus 2.meetme juht hakkas tegelema jaanuaris 2012. Idee oleks anda see välja taskuvariandina, mis sisaldab vaid olulisemat varroatoosialast infot ning võimaldab mesinikul seda mugavamalt kaasas kanda. Võimalusel trükitakse augustis 2012 või hiljemalt 3.aasta I poolaastal.

6. Varroatoosiseire ettevalmistamine ja vastava dokumentatsiooni koostamine - uute täpsemate mesilas kasutatavate varroalesta diagnoosimise meetodite kasutusele võtmine - GIZMO, KIRCHAIN jt pesemise meetodid. (neljas testmesilates nimetatud meetodi testimine ja tutvustamine piirkondlikele mesinikele ning selle testi tulemuste sidumine punkt 1 tulemustega)
7. Õppepäeval varroatoosi monitooringu ja tõrjemeetodite tutvustamine ja olukorra selgitamine.
8. Mesinike konsulteerimine varroatoosi küsimustes. Selle kohta pannakse vastav informatsioon programmi veebilehele.

3. MEE KVALITEEDI MÄÄRAMINE JA JUHTIMINE

3.1. Mee analüüsid

Mee kvaliteedi määramise ja juhtimise meetme tööd koordineerib planeeritaval 2. aasta II poolaasta perioodil töövõtulepingu (alameede 3.2.) alusel spetsialist Anna Aunap. Vastavalt mesindusprogrammi 2. aasta tegevuskavale toimub ka II poolaastal meeanalüüside tegemine organoleptiliste, füüsikalis-keemiliste ja õietolmu näitajate osas.

Lepingu alusel tehakse meeproovide organoleptiliste ja füüsikalis-keemiliste näitajate analüüsid OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumis, kus kasutatakse akrediteeritud meetodikaid. Teisel poolaastal tehakse 55 kogutud meeproovi organoleptiline analüüs, kus toimub meeproovide kirjeldamine ja tulemuse fikseerimine ning 55 proovi osas ka füüsikalis-keemiliste näitajate laboratoorne analüüs, kus määratakse niiskus, pH, el.juhtivus, DA, HMF, vabad happed, invertaas.

Meeproovide õietolmuanalüüside osas tehakse II poolaastal 55 meeproovi hulgast 30 analüüsi OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumis. Kui mesi on nimetatud kindla liigi alusel, siis kontrollitakse selle paikapidavust.

3.2. Meeproovide kogumine, säilitamine, teavitamine, nõuanded

Mesindusprogrammi 2. aasta mee kvaliteedi meetme tööde juhtimist jätkab töövõtulepingu alusel Anna Aunap. Tema ülesandeks on ka meeproovide ostmine ja kogumine ning ettevalmistamine analüüsideks. Õppe- ja teabepäevadel mesinike teavitamine ja nõustamine meekvaliteedi, meeproovide kogumise ja säilitamise küsimustes.

4. MESILASPEREDE ARVUKUSE SUURENDAMISE ARENDUSTÖÖ

Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö meetme tööd juhib ja koordineerib mesindusprogrammi 2. aastal töövõtulepingu alusel FIE Aimar Lauge.

Mesinduse tõuaretustöö eesmärgiks on varustada Eesti mesilad meie kliimale vastavaks aretatud kvaliteetsete tõuemadega, et tagada mesinduse jätkusuutlikkus. Tõuaretustöö ja mesilasemate kasvatuse omad mesilaspere toimimises väga olulist tähtsust.

Tõuaretustöö toimub kahe rassi (*kraini* ja *itaalia*) ja ühe ristanudtõuga (Buckfast). Need on Euroopas ja Põhjamaades levinuimad mesilastõud ja kasutusel ka praegu Eestis.

Mesindusprogrammi 2010-2013 tõuaretustöö juhtideks erinevates tõumesilates on:

- 1) Kraini tõumesila - Priit Pihlik
- 2) Itaalia tõumesila - Jaanus Tull
- 3) Buckfasti tõumesila - Aimar Lauge

„Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 2010-2013“ raames, neljanda meetme (3.4. „Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö“) alla on kavandatud osta kõigisse kolmesse tõumesilasse tõupuhtad mesilasemad, paarumistarud ja vajalik väikeinventar (mesilaste pühkimiskast, vageldamisinventar jm). Meetme igaaastane kulu on kavandatud 17 128,32 eurot, mille hulgas on peale emadekasvatuse inventari ja mesilasemate ostmise ka palgakulu teavitustööks ja õppe/teabematerjali koostamiseks.

Kevad-suvel 2012 planeeritakse kasutada järgnevaid puhaspaarumisalasid: Kesse laid (*buckfasti mesilane*) ja Abruca saar (*kraini mesilane*) Saaremaal ning Piirissaare (*itaalia mesilane*) saar Tartumaal.

4.meetme 2. aasta II poolaasta tegevuste elluviimiseks on kavandatud kokku 7094,19 eurot, millest 6007,69eurot on planeeritud tõupuuhaste mesilasemate ostmiseks.

Mesindusprogrammi 2.a II poolaasta perioodil on kavas:

- Esitatakse 3-aastase perioodi (01.09.2010–31.08.2013) detailne tegevuskava hiljemalt aprilliks 2012.
- Koostatakse Eesti mesilasperede arvukuse suurendamise ja tõuparandustöö pikaajaline arengukava ja esitatakse hiljemalt veebruariks 2013.
- Abruca saare puhaspaarumisala võetakse mesilasemate paarumiseks kasutusele maisjuunis 2012.
- Piirissaare saare puhaspaarumisala võetakse mesilasemate paarumiseks kasutusele maisjuunis 2012.
- Tõumesilates koostatakse aruanded puhaspaarlate toimimise kohta ja esitatakse need hiljemalt 20.augustiks 2012 mesindusprogrammi projektijuhile. Aruande vorm töötatakse välja maiks 2012.
- 2012 suvel (juuliks) ostetakse tõumesilasemad ja antakse tõumesilatele järgnevalt: kraini tõuemad Austriast, itaalia tõuemad Taanist ja võimalusel Itaaliast, buckfasti tõuemad Taanist.
- Tellida ja osta paarumisperedesse noorte mesilaste kogumise kastid 3-4tk.

Plaanitud tegevused seoses 4.meetme hindamismesilatega

- 4. meetme hindamismesilate, kes eelmisel aastal emasid ei saanud, varustamine mesilasemadega hiljemalt juuliks 2012. Nende mesilasemate hindamisi viiakse läbi järgmisel mesindushooajal 2013. Mesilasemad antakse järgnevalt:

A. Saaremaa, Hiiumaa ja Läänemaa

Mesiniku nimi: Tomas Täht

Saadud mesilasemade arv ja aeg:
Kraini – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

B. Harjumaa ja Raplamaa

Mesiniku nimi: Sergei Kozlov

Mesila asukoht: Harjumaa, Kõue vald, Habaja küla, Mesila talu

Saadud mesilasemade arv ja aeg:

Kraini – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

C. Järvamaa, Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa

Mesiniku nimi: Kalle Vihtre

Mesila asukoht: Järvamaa, Koeru vald, Ervita küla

Saadud mesilasemade arv ja aeg:

Kraini – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

Mesiniku nimi: Maire Valtin

Mesila asukoht: Lääne-Virumaa, Vinni vald, Inju küla

Saadud mesilasemade arv ja aeg:

Itaalia - 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

Kraini – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

D. Jõgevamaa, Viljandimaa, Pärnumaa

Mesiniku nimi: Ardi Asten

Mesila asukoht: Pärnumaa, Kurgja

Saadud mesilasemade arv ja aeg:

Kraini – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

E. Tartumaa, Valgamaa, Põlvamaa, Võrumaa

Mesiniku nimi: Rein Männiste

Mesila asukoht: Valgamaa, Sangaste vald

Saadud mesilasemade arv ja aeg:

Buckfast – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

Itaalia – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

Kraini – 10 tk, (hiljemalt juuliks 2012)

2012 aasta suvel antakse PR 4 meetme hindamismesilatele kokku 90 mesilasema (kraini - 60 tk; itaalia - 20 tk ja buckfast - 10tk), koguväärtusega ca 1800eurot.

- 4.meetme hindamismesilate mesinikele korraldatakse üks praktiline õppepäev. Koht ja päevakava täpsustatakse. Orienteeruv toimumisaeg mais 2012.
- 4.meetme hindamismesilates viiakse läbi mesilasperede(-emade) hindamine vastavalt 4. meetme juhi poolt saadetud tegevusjuhendile.
  - 4.meetme hindamismesilates toimub tõumesilate poolt 2011 suvel tasuta antud buckfast ja itaalia mesilasemade hindamine ja võrdlemine tavaemade grupiga.
Käesoleva Mesindusprogrammi perioodi 01.09.2010-31.08.2013 jooksul toimuva hindamise tulemusel fikseeritakse tõuparandustöö hetke olukord tõumesilates kasvatatavate tarbeemade osas, mille alusel saab tulevikus hakata hindama tehtud töö tulemust.

Hindamistulemuste kohta esitavad 4.meetme hindamismesilate mesinikud elektrooniliselt täidetud tarukaartide koopiad (täidetakse veebipõhiselt 10 päeva peale igat hindamist) 4.meetme juhile, kes kogub andmed ja koostab vahekokkuvõtte saadud tulemustest hiljemalt 20.augustiks 2012 ning kokkuvõtte kogu hindamisperioodi kohta 20.veebruariks 2013. Võimalusel kasutatakse andmete sisestamiseks ja edastamiseks mesindusprogrammi veebi keskkonda, mis ei ole avalik.

- Hiljemalt juuliks 2012 4.meetme hindamismesilatele antavate mesilasemade hindamine ja võrdlemine tavaemade grupiga viiakse läbi järgmisel mesindushooajal 2013.
- Kuuele 4.meetme hindamismesilate mesinikele palga maksmine mesilasperede(-emade) hindamise läbiviimiseks.
- Töötasu 4.meetme hindamismesilate mesilasperede(-emade) hindamise läbiviimiseks vajaliku veebipõhise andmete kogumise süsteemi väljatöötamiseks ja haldamiseks. Veebipõhise andmete kogumise süsteem püütakse rakendada maiks 2012.
- Mais 2012 on plaanis sõit Itaaliasse (koostöös EKMÜ-ga) ja tutvuda sealse itaalia mesilase tõuaretusega ning kasutada saadud teadmisi ja kogemusi Eesti mesinduse hüvanguks.

Tegevuskava koostas:

Aivar Raudmets
Eesti mesindusprogrammi projektijuht
12.03.2012.a.

Muudetud 03.04.2012.a.